

Nebojša Pop-Tasić

Nižina neba

Liki:*Zevs**Hera**Leto**Maja**Perzefona**Apolon**Artemida**Afrodita**Atena**Ares**Hermes**Dioniz**Inah**Io**Nioba**Aktajon**Atamant**Ino**Mira**Falaris**Meduza**Steno**Evriala**Skila**Narcisovi bratje**Tejrezias*

I. del
GLEDALIŠČE

Na praznem odru velikanska miza, bogato obložena z različnimi vrstami sadja, krožniki, kozarci in vrči z vinom. Na oder stopi Prvi igralec (pozneje Zevs) in si naloži krožnik ter nalije kozarec vina.

PRVI IGRALEC

*Duh mi veli, naj opevam spremembe oblik,
 preobrazbe v nova telesa. Bogovi, navdihnite
 moje početje – vse te spremembe ste vi povzročili –
 in spev nepretrgan snujte od prvih početkov sveta
 vse do mojega časa ...*

To, kar bom pel, nikoli ne bo zvenelo
 v zvenu veselja široko odprtega grla.
 Pomoči ne rabim od Muz, njih šumečih glasov.
 Kar pojem, se nerado poje, raje bi molčal.
 Če bi bilo mogoče, molitev bi pel tiho,
 za tišino, brezglasje, kakor
 da ničesar in nikogar ne bi bilo,
 kakor da se nič ne bi bilo zgodilo.
 Odrezani jeziki in odtrgana ušesa,
 kakor posušeno listje v gozdu,
 bi pod vetrom brez uma šumotali –
 nič ne bi bilo povedano in nič slišano.
 Blaznost, ki me poganja, ni moja.
 Vame je prišla na silo.
 Na silo zdaj gre iz mene.
 Milosti ni brez trpljenja.
 Uma brez neúma ni.
 Dobrote brez zlobe prahu,
 veselja brez žalosti ni.
 Jaz pojem, a nočem peti.
 Takšno je moje darilo.
 Iz mene poje bog.

Okrog mize se zbirajo ostali igralci. Nalagajo si hrano na krožnike in nalivajo vino v kozarce

Na visokem Olimpu zbrani
zdaj čakajo bogovi
Apolona, veščega strelca,
da lok zamenja z liro
in pesem začne peti o človeku;
kajti trpljenje človeka
je bogovom v užitek in vse muke,
ki jih od bogov mora sprejeti,
– brezumje in nemoč pred staranjem in smrtjo –
vse to je nebeških bogov veselje.

Tri Gracije bogatih kodrov –
Lepota, Duša, Veselje,
plešejo z Letnimi časi,
in tista, ki ime ji je Skladnost,
za roko drži Mladost
in Afrodito, boginjo ljubezni.
Visoka Artemida in Hermes junak,
bojaželjni Ares se ne morejo upreti
liri in pesmi. Celo zlatolasa mati
Leto poplesuje, za roko držeč
modrega Zeusa in ga na oder vabi.
Takšno je veselje nesmrtnih bogov,
tam zgoraj, v nebesih, visoko
in daleč od zemeljskih tal ...
In človek?
Človek je kot želva,
iz katere lira je nastala,
kajti bog ji je takole ukazal:
»Živa si zame
v oklepu le meso,
a če umreš, bo iz tebe
sladka pesem pela.«

Če bi zdaj Zeusa pel, kdorkoli je,
in če mu je ljubo to ime, bi rekel takole:
»Jaz, sin Večnosti in Reke,
v kateri se Čas pretaka,

čprav sem nekoč bil majhen in otrok
 (tudi bogovi otroštvo imajo),
 in Kureti kretski so s ploskanjem
 in plesom spremljali moj jok,
 sem zdaj velik in največji.
 Svojega očeta sem pobil,
 svojo sestro sem posilil,
 potem pa sestrično,
 in še eno, in potem
 veliko žensk človeškega rodu.
 Moji otroci so bogovi,
 nimfe, smrtne ženske ubojne lepote
 in moški ubojnih moči.
 Sem prispodoba Neba,
 ki zemljo z dežjem zaliva,
 in nebeške jeze,
 ki v moji streli prebiva.«
 Tako razumem to stvar.

PRVA IGRALKA (*pozneje Leto*)
 Ženske da si posiljeval? Kako?

IGRALEC, KI IGRA ZEVSA

Tako lepo. *Pride k njej jo nežno objame od zadaj in ji začne poljubljati vrat.*
 Evo, zdaj tebe posiljujem ... posiljujem ...
Gre do Druge igralke (pozneje Maja) in jo objame enako kot Prvo igralko.
 Zdaj tebe posiljujem ... posiljujem ...
Potem gre do Tretje igralke (pozneje Perzefona); enako kot pri prvih dveh.
 Zdaj tebe, ljuba moja, posiljujem ...

ČETRТА IGRALKA (*pozneje Hera*) *slabovoljno*
 Hej, posili tudi mene! Posili mene! Jaz sem ti sestra!

Zevs odpleše k njej in jo nežno objame od zadaj. Igralka se iztrga iz njegovega objema in odide.

PRVA IGRALKA
 In kaj zdaj?

IGRALEC, KI IGRA ZEVSA
 Nič. Zdaj čakamo, da se rodijo otroci.

DRUGA IGRALKA

Bomo dolgo čakali?

DRUGI IGRALEC *začne peti kot novorojeni otrok.*
Aaaaaaaaaaaaaaaaaa!

TRETJA IGRALKA

Oooh, lej ga, prvi se je že rodil!

DRUGI IGRALEC

Vedno imej v mislih pesem Apolona,
ki strelja s svojimi puščicami od daleč,
in človek nikoli ne ve, ali ga bo zadelo
dobro ali zlo, sreča ali smrt.
Celo bogovi, ko pride v Zevsu hišo,
prestrašeno drhtijo pred njim,
ker ne vedo, ali bo prijel za lok ali liro.
A ko mati Leto, boginja, ki z užitkom zdrži
strahotno strelco Zevsu ljubezni,
sname orožje z njegovih mogočnih ramen,
odpne struno z njegovega loka,
zapre tulec in ga obesi na zlati klin ob stebru,
ki drži strop hiše njegovega očeta, si vsi oddahnejo.
Lira bo pela, nektar bo tekkel in ambrozija!
Apolon, Apolon, lokostrelec
in jasnovidec sem, od daleč zadenem svoj cilj.
Vse trpljenje, ki ga s puščico podarim,
z liro pozdravim. Jaz pojem prvi in zadnji.

Aplavz in trkanje s kozarci.

PETA IGRALKA

Jaz bom pela vzvišeno Afrodito,
z zlato krono ovenčano.
Sin je z rezilom posilil očeta,
tako je bila boginja spočeta.
Vlažen dih severnega vetra jo je prinesel
čez razburkane valove vzdihujočega morja
do mehke morske pene, kjer so jo Hore,
čubarke Časa, s kriki divje radosti pozdravile.
Njena nebeška obleka je lepota njenega telesa
in na glavi prekrasna zlata krona,
uhani iz zlata in orihalka, na rokah zlate zapestnice,

zlata ogrlica krasi njen vrat in oprsje –
 o, Afrodit, ki razvnema sladko strast
 v srcih bogov, vladarica smrtnim ljudem,
 ptičem, ki s svojimi krili zrak režejo, ter
 vsem drugim bitjem, ki se na zemlji,
 v močvirju kalnem ali v morju množijo;
 vsa bitja se klanjajo kroni mogočne Afrodite
 in so podložna njenemu brezumu.
 Sla, strast in varanje uma – to je njen meč,
 njeno kopje in slavnostna kočija.

Aplavz. Trkanje s kozarci.

TRETJI IGRALEC

Sem pevec Aresa, obilnega v moči,
 bojni voz je moj razum in moja volja.
 Trušč, zmeda in groza so moja pesem,
 bojni boben, ki kot moje železno srce bije.
 Zmaličena telesa živih ali mrtvih
 so moja umetnina – če se v krvi njihovi
 ne bi kopal, bi jo pil. Ljubim tiste,
 ki verjamejo vame in kričeč moje ime
 dočakajo svoj konec.
 Bojno polje je moj vrt in moja njiva.
 Moje svetišče je iz lobanj in kosti sezidano,
 moja mesta so tista, ki ležijo porušena ob cesti.
 Pojte, pojte še živi junaki Aresovo pesem,
 in ljudje bodo peli o vaši hrabri smrti.

Aplavz, vzklikanje in žvižganje.

ČETRTI IGRALEC

Jaz pojem Dioniza, okronanega z bršljanom,
 boga, ki je najglasneje jokal, sina Zevsa in slavne
 matere Semele. Začet v materi, rojen iz očeta,
 ljubosumje Herino je njegov sopotnik in sovražnik.
 Zato so ga gostolase nimfe sprejele v svoja
 naročja iz rok njegovega očeta, hranile ga in vzgajale nežno
 v soteskah Nisa, kjer je odraščal v sladko dišeči jami,
 spoštovan od nesmrtnih. Ko je odrasel,
 bog je pogosto samemu sebi pel himne,
 taval po gorskih vrhovih,
 ovenčan z bršljanom in lovorom.

Nimfe so ga spremljale, postal jim je gospodar.
 Neskončni gozdovi so odmevali od njihovih krikov.
Dvigne kozarec.

Nazdravljam ti, Dioniz, bog sočnih grozdov,
 tebi, ki ljudem podarjaš um onkraj uma,
 ki si nam vino dal kot počitek od razuma,
 z razumom pa kaznoval tiste, ki ga nimajo.

Vsi dvignejo kozarce in nazdravijo Dionizu.

ŠESTA IGRALKA

Strašno Ateno pojem, ki, skupaj
 z Aresom, ljubi vojno in junaštva v boju,
 uničevanje mest, kričanje in klanje.
 Ateno, boginjo, polno slave in časti,
 jasnooko, modro devico neupogljivega srca.
 Boginjo čudežnega rojstva: rasla je v trebuhu matere,
 ki je ležala v očetovem trebuhu – mogočni Zevs
 se je matere bal in iz previdnosti jo je pogoltnil in pokončal.
 Rojena iz glavobola strašne, nesmrtna glave
 modrega Zevsa je na svet prišla z bojnim krikom,
 kakor da bi tisoč ubojnih mož kriknilo v bitki.
 V novorojenih rokah je imela orožje iz čistega zlata
 in ob njenem rojstvu so celo bogovi zadrhteli.
 Pred očetom je stala in vihtela zlato kopje:
 kralju Olimpa so se zašibila kolena
 ob pogledu na strašno devico, vsa zemlja
 je previdno zaječala, črni morski valovi so
 prestrašeno šumotali. Celo Sonce se je ustavilo.
 Voznik sončnega voza je nadaljeval svojo pot,
 šele ko je devica slekla s sebe oklep
 in odložila bojno opremo.
 In šele takrat se je Zevs nasmehnil.
 Ateno pojem, ponos nesmrtnega očeta,
 njeno modrost slavim in v strahu se ji klanjam.

Vsi igralci se ji priklonijo.

PETI IGRALEC

Pojem boga brezbožnikov, krivovercev,
 lažnivcev, trgovcev, popotnikov in beguncev,
 boga tistih, ki jih noben bog noče,
 boga počestnic, zlobnih babur in babjakov.

Vame verjamejo govorci, trgovci,
 odvetniki in zločinci, mrtve duše,
 ki jih peljem v goste Hadu.
 Spečim prinašam sanje v spanje,
 pesnikom v besedah spoznanje,
 z božjimi ukazi modrost modrih preizkušam.
 Moj korak meri nebesni svod,
 zemljo in podzemlje.
 Hermesa pojem, najmlajšega med bogovi,
 večnega otroka, ki se nikogar ne boji.
 Boga tistih, ki jim resničnost ni v strah.

*Vsi igralci z dvignjenimi kozarci glasno nazdravijo Hermesu.
 Prideta Inah in Io. Ko zagleda Zeusa, se Io ustavi in ga prestrašeno gleda. Inah,
 kakor da ne bi opazil velike družbe okrog sebe, hodi, vse dokler se Zeus ne postavi
 pred njega in ga ustavi.*

ZEVŠ

Kdo si pa ti, stavec?

INAH

Inah je moje ime,
 imenu sem suženj že dolgo.
 Izgovoril ga ne bi nikoli več,
 toliko v njem je gorja.
 Hčer sem imel zalo,
 Io, deklico zlato.
 Njeno ime premlevam,
 to mi od nje je ostalo.

IO (*ves čas gleda Zeusa*)

Muuu!

INAH

Eden dovolj je za mnoge,
 če neskončno oblast ima,
 da okuži čas in vsako uro
 in ure vsako minuto,
 da stisne srce nesmrtnika.
 Res, eden bil je dovolj za naju,
 za mojo hčer in zame.
 Kar govorim, pred seboj vidim,
 beseda za besedo, črka za vsak hip ...

IO (*kakor da nekaj povedati*)

Muuu!

INAH

A moj čas ne teče več.
 Ujet v sliko, ki slika ni,
 odsev v močvirju kalnem.
 Hčer, ki bila je v ritem
 mojega srca vtkana,
 je srečal nerod v gozdu in rekel:
 »Deklica zala, pridi v senco dreves;
 sonce je visoko in vroč je zrak,
 jaz pa sem žejen tvoje lepote.
 Nisem kdorkoli, najvišji sem,
 kralj nebeški, nebesa ti ponujam,
 ne beži.«

IO (*prestrašena, s solzami v očeh*)

Muuuuuu!

INAH

Nedolžnost prestrašena od sile je bežala,
 nikamor se ni mogla skriti. Bežala je,
 vse dokler je ni zlohotnež dohitel,
 gost mrak in temo ji stlačil v oči,
 in sebe vanjo, divje in prostaško.
 Še zdaj vidim nevideno zlo,
 kako z orodjem svojim trga
 nedolžno meso, ne ozirajoč se
 na krike.

IO

Muuuuuuuuuu!

INAH

Izmučil jo je s tako gostoto,
 da ji je v spominu le neizrekljivo
 trpljenje pustil. Od takrat ne govori.
 Le stoka in muka in vsem je v posmeh.

IO

Muuuuuu! Muuuuuuu!

BOGOVI:

Muuuuu! Muuuuuuu!

INAH

Oh, nesreča, ti si moja hči!

In ko sem te iskal, sem trpel manj

kot zdaj, ko sem te našel. Molčiš,

ne moreš mi vrniti besede, le vzdihe

z dna tebe slišim in mukanje grozno.

Tvoje trpljenje je moje, a ne morem ga

okončati s smrtjo – nesmrten sem, nesrečnik,

zato je tudi moja nesreča nesmrtna.

BOGOVI *mlačen aplavz*

ZEVS

Če se te prav spomnim, rečni si bog,
ki lahko nase razne oblike prevzame.

Tvoja je žalost preveč zemeljska.

Preveč je besed in premalo glasbe.

Tvoja beseda v meni zbudi željo –

da ti hčer še enkrat posilijo.

APOLON

Potem bi popolnoma obmuknila.

ATENA

Reče se obmolknila, brat.

APOLON

Ne, ne, če zdaj muka, potem bi obmuknila.

ZEVS

Ne slišim dostojanstva nesmrtna jeze,

želje po maščevanju in napovedi boja,

krvi ne voham ne mesa, tak si,

kot da bi žaba ob reki tožila za svojim zarodom.

Veselje nam naredi in poskusi kaj več: bodi žaba.

Recimo, če bi namesto stoka poskusil kvakati

in nam resnično žabjo žalost predstavil.

INAH

Vi se šalite, gospod?

ZEVŠ

Sploh ne.

Poglej Inah: ob reki sediš na vseh štirih
in žalostno kvakaš. To bilo bi žabje pretresljivo.

INAH

Ne vem ... ne razumem ...

ZEVŠ

Kaj ti jasno ni? Oče, stari žabon,
hčer izgubi nekje v vrtincu velike reke življenja
in žalost svojo poje – žalobno kvaka.
Hermes, sin moj, pokaži mu ...

Hermes se postavi zraven Inaha, počepne kot žaba in kvakne.

HERMES

Kvaaaa ... kvaaaa ...

INAH

Ne morem kvakati.

ZEVŠ

Kaj pa ona? Zakaj muka?
Mar tudi ona kvakanja ne zmore?
Ali je nenadarjena kot oče?
Žalost ima veliko oblik, Inah.

Tišina. Na oder se vrne Hera.

INAH

Inah je moje ime,
suženj sem njemu že dolgo.
Izgovoril ga ne bi nikoli več,
toliko v njem je gorja.

ZEVŠ

Kvaaaa!

BOGOVI

Kvaaaa! Kvaaaaa! Kvaaaaa!

IO (*jezno*)

Muuuuuuuuuu!

BOGOVI

Kvaaaa! Kvaaaa! Kvaaaa!

IO

Muuuuuuuuuu!

Bogovi s kvakanjem odženejo Inaha in Io z odra.

ZEVS

Škoda. Nesmrtnik, nedvomno zmožen igre,
a žalost se mu je počlovečila.

ARES

Zakaj toži? Kaj je v tem tako strašnega?

LETO

Nekdo jo je pač vroče ljubil.

HERA

Ne – nekdo. Vemo, kdo.

PERZEFONA

Kdo?

MAJA

Kdo?

AFRODITA

Kdo?

HERA

Saj je povedal: tisti, ki drži zemljo in nebo.

HERMES

Res? Mislil sem, da je to prispodoba.

HERA

Naš vrli oče.

HERMES

15

Oče?

ARES

Oče?

DIONIZ

Oče?

AFRODITA

Tisti, ki je posilil mene?

LETO

In mene?

MAJA

In mene?

DIONIZ

In mene?

APOLON

In mene?

HERMES

Pa tu res ni nič takega. Zdaj pa ji je žal?

ARES

Múka od muke. To je sramotno.

APOLON

Lepa reč! Kaj pa je bilo narobe?

Se oče ni izkazal? Ji ni bil všeč?

ARES

Mogoče ji je bil preveč.

ATENA

Zakaj zdaj tuli? Lahko bi se ubila pa konec.

AFRODITA

Je po tem koga rodila?

APOLON
Kralja?

ARES
Junaka?

HERMES
Cesarja?

HERA
Rodila je tele.

DIONIZ
Ah, tam, kjer je bog na delu, se lahko zgodi marsikaj.

BOGOVI
Marsikaj.

HERA
Če se je ob tej zgodbi v kateremkoli srcu
žalost zganila, potem ni dolgo na svetu.
Celo tisti, ki srečo svojo častijo in govorijo,
da njihova volja svet uravnava, bi nagubali čelo
in se zamislili, če bi Niobe, ponosne matere
in ohole kraljice, zgodbo poznali. Morda bi,
za hip, dojeli, da je svetlost dneva laž in utvara,
ki jo razkrije bog, le če se mu obrv namršči.

Hera odide. V ozadju se sliši Niobin krik.

ZEVS
Kakšna žival pa se zdaj oglašča?
Takšno tuljenje ni znano mojim ušesom.

HERMES
Morda medved, ki lakoto poje.

ARES
Ali volk samotni, ki kliče prijatelje.

APOLON

Ton, ki ga ta žival spušča, je previsok,
če samotno žalost hoče peti. Še nekaj je,
kar se v tem glasu skriva.

ZEVS

Kakorkoli, glejte, da kmalu preneha.
Telo me za blažen počitek prosi,
v spanje grem po nove moči.

Zevs odide. Pride Hera, ki privleče deko na kateri leži Nioba z dojenčkom v naročju.

NIOBA

Ravnokar otroka sem rodila in že štirinajstič
porodni stok spustila. Oh, bolj srečne matere
od mene ni. Moja hiša je zaklad srečnih dni!
Sedem sinov in sedem hčera, to je število,
vredno boga. Jaz, smrtna ženska, v objemu
smrtnega moža.

Kdor govori, da življenje je
roža,
ki hitro vzcveti in hitro uvene,
mene naj pogleda: slava take matere ne mine.
Celo boginje nimajo mojega imetja in matere
takšne v nebesih ni. O, Nioba, mati, bo klicala
nesrečna ženska v hramu moje rodnosti,
če si bo želela vsaj delček moje sreče
in moje plodnosti. Vsem želim dobro,
kot je dobro meni.

HERA

Kaj se napejš, ti človeška psica,
kakor da si edina ti na svetu mati.
Jaz sem tudi mati, imam jih tri.

NIOBA

Je tri sploh število? Z mojimi štirinajstimi
se ne more primerjati.

LETO

Moj sin, en sam, je tvojih sedem vreden.
In hči edina jih sedem prekosi.

Mati sem tudi, zato me ne žali.

NIOBA

Bogastvo moje vsak strah prežene:
recimo, da jih nekaj, mimo materine
volje, izgine, umre, za državo pade –
ostane mi več, kot če bi vedve seštevek
naredili.

MAJA

Prištej še mojega edinca, ki je,
če očetovo veličino štejem,
štirinajstkrat štirinajst vreden.

PERZEFONA

Pa še mojega, ki sin mi je in hčerka.
Blaznost potrebuješ, o ti bedna ženska,
drugačno od tiste, ki jo zdaj blagruješ.

NIOBA

Majhna je razlika med vami in jalovimi
ženami.

LETO

Ti si jalova, a tega še ne veš.

HERA

Oj, otroci, službo ste dobili.

MAJA

Čast svojih mater ubranite, lepo in poučno.
Naj nebeška znanost podari spoznanje tisti,
ki ga potrebuje. Naj se ji lastno veselje
z obupom maščuje.

APOLON

Tukaj imamo štirinajst puščic.
Je štirinajst prava številka?

LETO

Prava, sin moj. Vse drugo se bo

brez puščic zaplodilo.

APOLON

Poglej, ženska, najstarejšega sina.
Prva radost, bo prva bolečina.
Izstrelj puščico. Da lok Aresu.

ARES

Drugemu bom vrat s puščico preklal.
Brez besede, za vedno bo zaspal.
Izstrelj puščico. Da lok Dionizu.

DIONIZ

Ne maram preveč časa izgubljeni,
enega po enega v smrt pogubljeni.
Dva bom pokončal s puščico eno,
na smrt njuno nazdravim s pijačo zamujeno.
Izstrelj puščico. Da lok Hermesu.

HERMES

Izstrelj puščico.
Konica majhna že pljuča predira
sinu, ki mrtve brate pobira.
Oh, lej, poglej ga, zares vidno hira,
zamira ... na bratskih truplih ... umira ...
Izstrelj puščico. Da lok Apolonu.

APOLON

Onega bom naučil govoriti
jezike, ki so živim ljudem skriti -
brez smrti se jih ne morejo učiti.
Izstrelj puščico.
S puščico v grlu strastno šepeta,
v jeziku mrtvih glas mu trepeti.
Izstrelj puščico. Da lok Aresu.

ARES

Tale kriči: „Za milost prosim vzvišene bogove!“
Je s tem mislil nas, Zevsove sinove?
Izstrelj puščico.
Ups, ravno ko glas njegov postal mi je všeč,
je omlahnil, obmolknil, ni bilo ga več.
Izstrelj puščico. Da lok Arfoditi.

AFRODITA

Ob bratih zdaj se zbirajo sestre.
 S solzami jih hočejo smrti rešiti.
Izstrelj puščico.
 Prva je pritekla, zdaj mrtva leži,
 ustnice k Hadovim ustnam tišči.
 Kot da ga tolaži, druga truplo stiska,
 ... *Izstrelj puščico.* ...
 zdaj žalost končuje, v smrti zavriska.
 Tretja v strahu poskuša ubežati
 ... *Izstrelj puščico.*
 ... in zdaj se, uboga, že nima česa bati.
Da lok Ateni.

ATENA

V živahnem obupu četrta obupuje
 ... *Izstrelj puščico.*
 ... le hip kasneje v smrti miruje.
 Peta trepetka kot da bi plesala
 ... *Izstrelj puščico.*
 ... zdaj ne pleše več,
 v smrti je obstala.
 Šesta se pred smrtjo
 pod truplom sestre skriva
 ... *Izstrelj puščico.*
 ... zdaj le njeno truplo priča,
 da bila je živa.

Šest jih pobrala je smrt,
 vsako od lastne rane.
 Za sedmo, ki je še ostala,
 lahko prosiš,
 da se ji življenja ne vzame.

NIOBA *Si k prsim tišči novorojenko.*

Vsaj eno, najmlajšo, mi pusti!

Afrodita in Atena napneta svoja loka. Ares iztrga novorojenko Niobi iz rok.

AFRODITA

Vtem ko je prosila ... *Izstrelj puščico.*

ATENA

... umre še hči ... *Izstreli puščico.*

AFRODITA

... ki zanjo je prosila.

Nioba pa je sedla k mrtvim sinovom in mrtvim hčeram, in, čeprav okamnela od žalosti, glasen krik spusti.

NIOBA

Sram naj vas bo, vi nebeške zveri,
če vas je moja sreča užalila.
Želim vam isto in tisočkrat isto,
da se zgodi vam, kar se je meni zgodilo.
Prišel bo bog, močnejši od vas,
in za vse večne čase v Tartar zaklenil.
Ne na nebu ne na zemlji se ne bo
več slišal vaš glas.

Nioba začne na ves glas vreščati in objokovati svoje otroke. Pride Zevs.

ZEVS

Kaj je zdaj to? Spet to grozno dretje?
Kdo je ta ženska, ki tu kleči?

AFRODITA

Nioba je. Štirinajst razlogov za molk ima,
a kar naprej kriči. Sinove in hčere vse smo ji pobili.

ZEVS

Takoj jo pomirite, kako, je vaša briga!
Naredite iz nje tiho reč – naj bo kamen ali knjiga.

ATENA

Človek je čudno bitje, ženska pa še bolj čudna.
Lahko bi dihali nehala in umrla – a noče.

AFRODITA

Kaj naj naredimo, oče?

ATENA

Puščica za njo biti mora druga.

Od žalosti je že malo otrpnila,
sčasoma se bo v kamen spremenila.

ZEVVS

Sčasoma, sčasoma je veliko časa!
In ves ta čas bo tukaj vreščala?
Bodi kamen, ženska, lažje ti bo,
pa tudi nam bo tišina dobrodošla.

Nioba še naprej vrešči. Zevs, Afrodita in Atena se obrnejo stran, jo nestrpno pogledujejo.

ZEVVS

Žrtvujte kakšno svileno ruto, ženske,
brez katere res ne boste nič manj lepe,
in usta zamašite, ki nočejo okamneti.
Na vrh gore jo odnesite – za vse drugo
bo čas poskrbel.

Zevs odide. Afrodita Niobi z ruto zamaši usta, potem pa jo, skupaj z Ateno, odneseta z odra.

Pride Artemida, starejša gospa v lovski opremi. Odloži orožje, se začne slačiti. Zasije, lepa v zreli goloti.

ARTEMIDA

Artemido bom pela, boginjo,
katere kopja in psov lovskih
se vse zveri bojijo. Jelena, volka,
prašiča in medveda ta devica ljubi,
a zver ji ljubezen le v smrti vrača.
Gorski vrhovi in gosti gozdovi
polni so odmevov, grozljivih krikov
ranjenih zveri. Oh, ko Artemida
kopje zavihiti, zemlja se trese, morje kopni!
Vsa bitja, ki so na razum zveri obsojena,
ona strastno in srčno lovi.
Ko pa se lova in krvi nasiti,
zrahlja struno loka, kopje odloži,
telo si v skritem tolmunu očisti.
Lovska strast izgine, obraz se ji sprosti.
Oh, pojte zdaj, vsi, čisti devici ...

Pride Aktajon. Tudi v lovski opremi. Kriči nekam zadaj ...

AKTAJON

Pripeljite pse, tukaj je nekje! Hej, prijatelji,
pse pripeljite! Mislím, da je divji prašič,
mogoče prašička, morda zarod skriva tu nekje.
Oj, oj, pripeljite pse!

Zagleda golo Artemido in takoj odvrne pogled in ji obrne hrbet, da je ne bi gledal gole. Artemida se začne jezno oblačiti ali pa stoji kar gola. Med njunim dialogom Aktajon ves čas ostane s hrbtom obrnjen proti njej.

AKTAJON (*vstran*)

Oprostite, gospa, nisem vedel ... nič nisem videl ...
Prosim, ne se bat ... Lovec sem, Aktajon, sin
Aristeja, čebelarja, in Avtonoe, visoke Tebanke.
Nisem vas hotel prestrašiti. Zver iščem divjo,
ki se tukaj skriva. Bodite previdni, lahko je nevarna.

ARTEMIDA

Zver iščeš divjo?! Morda celo prašičko?!
O čem govoriš, ti ščene neumno, in predvsem –
se zavedaš – s kom? V mojih gozdovih si drzneš
kričati in kopje metati na mojo lastnino?!
Boginjo žališ, Artemido, ščene!

AKTAJON

Gospa, oprostite, nisem vas spoznal
in nisem vedel, da je ta gozd vaš.
(*pavza*) Po zgodbah, ki sem jih
kot otrok poslušal, bi rekel, da ste mlajši.

ARTEMIDA

Gobec drži stran od predrznih stavkov,
ker te lahko naučim govoriti, kar hočeš
povedati s tuljenjem groznim, jezik tvoj
človeški v zverski jezik spremeniti!
Praviš, da sem stara? Kdo si pa ti, da si
upaš o božanski starosti govoriti?
Nesmrtnici hočeš reči, da je stara?! Moja mladost
nima nič z mojim telesom! Če me vidiš staro,
hočeš starko gledati, v mladi glavi nosiš
starikave oči. Bogove žališ, ti človeško ščene!
In kdor bogove žali, ga kazni doleti.

(z njegovim glasom)

Pripeljite pse, tukaj je nekje! Hej, prijatelji,
pse pripeljite! Mislím, da je divji prašič,
mogoče prašička, morda zarod skriva tu nekje.

Oj, oj, pripeljite pse!

Pridejo psi. Artemida jim začne tiho, vzdihujoče, renčeče in cvileče šepetati.

Psi moji verni, mile moje psice,
v vašem zdaj jeziku šepetam.

Branite čast svoje kraljice, ki jo
ta mladec, nesramnež, tepta.

Trgajte mu roke, pogrizite mu lice,
če ste plena željni, tega tu vam dam.

Artemida odide. Aktajon se obrne, da bi Artemidi nekaj povedal, a namesto nje zagleda svoje pse. Psi obkrožijo Aktajona in začnejo renčati.

AKTAJON

Inhobat, Melamp, Oribas in Pamfag,
Dorkej, Nebrofon, Lelap in Teron,
Pterelas, Agra, Hilej in Napa,
Melanej, Labros, Agriod, Hilaktor,
Kanak, Tigrid, Alka in Strikta,
Leukon, Asbol, Lakon in Aela,
Likiska, Kiprij, Harpal in Lahna,
Pemena, Harpija, Ladon in Dromada!
Vse vas poznam, vse sem vas hranil,
zakaj režite name, kakor da sem plen?
Aktajon, glejte, pred vami stoji.

(enemu od psov)

Danes zjutraj si tole roko lizal,
ki te je nežno božala po smrčku.

(pes ga ugrizne v roko)

Ti pa si, srečen, mi skakal v objem
in z lajanjem pravil, da me imaš rad.

(pes ga ugrizne v nogo)

Tebe sem, mladiča, v naročju držal,
vse dokler te topli spanec ni prevzel.

(pes ga ugrizne za drugo roko)

In tebe sem, ko te je merjasec ranil,
ves mesec zdravil, ob meni si,
v topli postelji, ležal.

(pes ga ugrize v drugo nogo in začne vleči)

S teboj sem se, še otrok sem bil,

po senčnih gozdovih sprehajal,
moj čuvar si bil, jaz tvoj prijatelj.

Pes ga ugrizne. Še drugi skočijo nanj. Renčanje in cviljenje.

AKTAJON

Oh, umrl bom neslavno,
brez jasnega greha! Ne vem,
zakaj sem tako kaznovan!
Zakaj me nisi, o ti kruta ženska,
v divji brezum jelena spremenila?
Jelenji strah bi bil moj čuvaj.
Strah in groza srce bi mi gnala,
a vendar me ne bi bilo strah
tako kot zdaj. Psi so lovci,
jelen je lovina, to bi bil naraven
tek naravnih sil.
A jaz ostal sem jaz
in z lastnimi očmi
gledam, kako me trgajo
moji lastni psi,
moji prijatelji!
Zakaj mi kak drug bog
ni uma razsvetlil
in hitre noge dal,
da lajež prijateljski bi
kot smrtno past poznal.

Renčanje in cviljenje. Pasja čreda ustvari mrak.

II. del
RAZSTAVA ZGODB

Atamant, Ino (z otrokom v naročju); kot dva kipa ...

ATAMANT

Srečen je tisti, ki sebe lahko poje
in svojo zgodbo v besede spravi.
Jaz jočem sebe in svojo ženo in
otroka dva. Vse je pogubila božanska
slepa sila, za katero pravijo,
da modrost podarja. Jaz modrosti
nimam in se ne spominjam,
da sem jo kdaj imel. Zdaj sem le kup
mrtvega gorja. Ta slabotni glas sem,
jaz, Atamant.

INO

Moža bi svojega v žalost priklicala,
ker je v nesreči težko biti sam.
A kaj, če še vedno ne ve, kdo bila je Ino,
ki jo hočem peti. Mrtva sem, to vem,
a to spoznanje mi ne lajša bolečin.
Vem tudi to, da sem bila mati dveh
majhnih otrok, ki sta mrtva. To je
bogastvo mojega življenja: smrt,
smrt in še enkrat smrt.

ATAMANT

Boginja jeze in neba kraljica je
mojem umu zadala strašne rane.
Blaznost, to sestro krhkega razuma,
je poslala nad naš mirni dom.
Jaz nisem bil jaz, temveč lovec
na lastne otroke.

INO

Kot zver se je pognal, misleč, da sem zver,
ki čuva dva nemočna mladiča; prvega
mi je iz rok takoj iztrgal in z njim začel
kot s prazno vrečo mahati, potem pa enkrat ...
dvakrat ... otroško glavo ob trdi kamen ...
treščil ... in ga preko rame dal, kakor da bi

pravkar ulovil divji plen. In ko je
 hotel še drugega otroka ...
 z blaznimi rokami raztrgati ...
 sem se, z otrokom v naročju, pognala
 v beg. Moj beg se je spremenil v polet –
 ker nisem imela kam pobegniti,
 sem z visoke skale skočila v prepad.
 Oh, če bi se takrat v ptico spremenila,
 bi rešila sebe in svoj prestrašeni zaklad.

ATAMANT

Hvala bogovom, da sem danes skala
 kamnitega uma in moja blaznost
 je v kamen vklesana. Prepad pod sabo
 gledam in valove morske ... jočem ...
 ker kamen ni postalo tudi moje srce.

Pride Mira.

MIRA

Pravijo, da sem se v drevo spremenila.
 Kjer stojim, je moj grob,
 iz groba je drevo pognalo korenine –
 iz svoje temine gnojilo sem mu dala.
 Mira sem, smrtnica, sebe pojem
 in greh svoj strašanski.
 Z očetom sem otroka zaplodila in ga rodila.
 Takoj zatem me je smrt spremenila
 in mu nisem mogla biti mati.
 Kaj je z njim – ne vem, le svojo zgodbo znam.
 Zakaj me je srce tako prevaralo?
 Bogove sem molila, da preprečijo zločin,
 a med molitvijo sem v sebi govorila:
 je to sploh zločin?
 Ljubila sem očeta in on je ljubil mene,
 jaz njega kot ženska, on mene kot oče.
 Moj je bil in jaz preveč njegova!
 Kdo je takšne zakone sešil,
 ki so mi srce tako utesnili,
 telo pa se je zvijalo od boli?
 Živalim, ki se slepo pariyo med sabo,
 nihče ni pisal takšnega zakona.
 Za telico ne bo sramota, če se bo bik,

njen lastni oče, nanjo povzpel in jo oplodil.
 Žrebici, ki svojemu je očetu žena, to ni grozota.
 Kozel svoje hčerke oplodi in tako ustvari svojo čredo.
 Ptica nosi plod tistega ptiča, iz čigar semena je bila spočeta.
 Srečna so bitja, ki so v takšni svobodi rojena.
 Obstajajo tudi narodi,
 kjer je sin soproj svoji materi,
 hčerka pa je očetova žena.
 Njihovi otroci dvojno skrb dobijo
 in rasejo v dvojni ljubezni.
 Še sam Zevs je s svojo hčerko spal
 in je zelo dobro vedel, kaj dela.
 Plod te ljubezni – ljubosumna Hera,
 titanski prah in srce otroka –
 tako se je človeška vrsta začela.
 Jaz pa sem, prekleta, na prevaro legla
 v posteljo svojega očeta. Pijan je bil,
 ni vedel, kaj dela. V slasti je mojo ljubezen zaužil,
 mislil je, da sem kakšna druga žena. In res je,
 za hip sem bila druga, kot boginja sem
 iz svojih nebes pela. Potem se je oče prebudil
 in zvedel, da ni vedel, kaj dela. Tepel me je,
 brcal, klofotal, iz hiše in dežele pregnal,
 da mu pred ljudmi ne delam sramote.
 Zdaj vem, da me je ljubil.
 Kot oče in ne kot oče.
 Tudi sam je to spoznal, a si priznati noče.
 Zato zdaj mrtva pred vami stojim
 in pesem svojo pojem šumotavo.
 Ponosna hči osramočenega očeta.
 Nekoč blazna od strašne strasti
 zdaj mirno gledam, kako ptica
 v krošnji nad mano
 svoje gnezdo spleta.

Pride Falaris.

FALARIS

Jaz se nisem pel, drugi so me peli,
 ali celo – navdihnjeno kričali.
 Kralj sem bil z imenom Falaris,
 rojak bogov, gospodar ljudi,
 moč je moja segla od temena

Hada, boga podzemlja,
ki mu luč ustvarja kres mrtvih duš,
do stopala Zevsa, sončnega očeta.
Žlahtna in bogata dežela Agrigenta
je bila tedaj središče sveta.
Kraljevske palače, ulice in trgi,
visoka svetišča in močno obzidje,
vse to sem svojim podložnikom
sezidal in jih povzdignil v meščanski
stan. V Zevsa sem onkraj
vere veroval, njemu sem postavil
največji hram – sam Zevs, v obliču
bika iz médi, je vhod v hram varoval.
Ta bik je bil bog in glas moje
cerkve, ki se je slišal daleč naokrog.
In če se je sam bog spreminjal v bika,
z lahkoto, ki takemu bitju pristoji,
jaz, kralj, sem takšno moč imel,
da sem povsem navadnega človeka
z lahkoto spremenil v samega boga.
V votlino kipa sem zapiral ljudi –
tujce, domače, mlajše in starejše –,
da opravijo vsakdanji obred.
Okoli sem zakuril močan ogenj,
ki je hitro segreval žlahtno med.
Človek je od znotraj najprej tiho
krulil, potem pa vse glasneje
tuliti začel; na koncu je rjovel,
hropel, grmel in na zunaj se je
zdelo, da je bik zapel.
V vsaki pesmi, ki jo bog
z lahkoto zapoje, človek kruli,
rjove in preklinja.
Takšna je pač blaginja spoznanja,
in nauk trpljenja, ki z nebes prihaja.
Tudi sam sem bil žrtev lastnega učenja,
ljudstvo me je zaprlo v votlega bika,
in ko se je ogenj dodobra razgorel,
od znotraj sem bil človek, ki je tulil,
na zunaj pa bog, ki je glasno pel.

Pridejo Meduza, Steno, Evriala in Skila.

MEDUZA
Sebe pojem.

STENO
Sebe pojem.

EURIALE
Sebe pojem.

SKILA
Sebe pojem.

MEDUZA
Meduzo.

STENO
Steno.

EVRIALA
Evrialo.

SKILA
Skilo.

MEDUZA
Mladenko.

STENO
Devico.

EVRIALA
Dekle.

SKILA
In sestro.

MEDUZA
Nekoč sem bila dekle bujnih las ...

STENO
... in neskončne lepote.

EVRIALA
Brez števila snubcev ...

SKILA
... se je zbiralo v hiši,

MEDUZA
... a bog Pozejdon na silo me je vzel ...

STENO
... v hramu Atene, pošastne device.

SKILA
Sestre so vpile ...

EVRIALA
... praskali sva lica ...

STENO
... lase sem pulila drznemu silniku ...

MEDUZA
... a ni pomagalo.

SKILA
Posilil je bog, boginja kaznovala.

STENO
Namesto lepote ...

EVRIALA
... grozo darovala.

MEDUZA
Zdaj živim v smrti ...

STENO
... in v bojnem kriku.

EVRIALA
Nežnost mi je v bron otrdela ...

SKILA

... dekliški poljub se izostril v čekan.

MEDUZA

Šest pošastnih glav ljubezen mojo poje.

STENO

Tri vrste ostrih zob so moje hrepenenje ...

EVRIALA

... meso mornarjev hrana za srce.

SKILA

Namesto las kodrajo se kače ...

MEDUZA

... grozljiv okras za obraz dekleta ...

STENO

... ki duhu gledalca ...

EVRIALA

... v misel daje pesem ...

SKILA

... ki vsako misel briše ...

MEDUZA

... v kamen spremeni.

EVRIALA

Moj jok ni jok ...

STENO

... je rjojenje grozno ...

SKILA

... ki iz mračne jame ...

STENO

... netopirje žene ...

EVRIALA

... v slepost noči.

MEDUZA

Zdaj živim daleč ...
 za neskončnim morjem ...
 kjer se svet konča ...
 kjer edina pot k materi vodi ...
 k temačni Noči ...
 boginji prikazni ...
 in senčnih utvar ...
 kdor se me usmili ...
 se sam sebi smili ...
 in kdor me pogleda ...
 izgubi pogled
 v odmevu
 lastnega pogleda.
 Ljubi me.

Pridejo štirje Narcisovi bratje.

PRVI BRAT

Tebe ljubi?

DRUGI BRAT

Tebe ljubi?

TRETJI BRAT

Tebe ljubi?

ČETRTI BRAT

Tebe ljubi?

PRVI BRAT

Kako je to mogoče?

DRUGI BRAT

Kdo ste, punce?

TRETJI BRAT

Kdo so vaši starši?

ČETRTI BRAT

So vas v času nesreče spočeli?

PRVI BRAT

Poglej ta telesa – mesa polne vreče
in lasje podobni živim koreninam,
kakor da v glavo, globoko navznoter,
rastejo drevesa, divje trave in ostro grmovje,
ki so dom strašnim, nevarnim zverinam.

DRUGI BRAT

Poglej te noge, te stebre gadišča,
ne vem, kako sploh s čim takšnim hodi –
v najboljšem primeru – obrezani hlodi,
kocine kot veje, primerne za ognjišča.

TRETJI BRAT

Pa nosovi grdi, v živahnih barvah,
mesnate skale, vse obrasle z mahom,
od znotraj votle jame polne kisline,
in ko iz njih začnejo vroče pihati nevihte,
na brado pada sluzast dež iz goste sline.

ČETRTI BRAT

Oh, takšne grdote, oh, takšne grozote,
kakor da bi, od znotraj, brcala pošast,
ki iz vas hoče priti do svetlobe dneva.

PRVI BRAT

Je ta pošast še bolj grda od vas?

DRUGI BRAT

O, kakšna groza, o groza mogočna,
česa takega sploh ni mogoče gledati.

TRETJI BRAT

Nočem gledati in vendarle gledam!

ČETRTI BRAT

Kot da bi čudno pokrajino gledal,
ki je polna čudnih krajinskih valovanj.

PRVI BRAT

Prav res je, glej, tam spodaj, v tisti
globoki mračni gubi, poljska miš živi.

DRUGI BRAT

In v tisti široki razpoklini morska želva
s hobotnico nestvore plodi.

TRETJI BRAT

In če bi se slekle, bi gotovo našel
med nogami strašno, kosmato steklo psico,
z ostrimi kremplji in krvavim gobcem,
pod pazduho vsake pa smrdljivo ptico,
ki ljubimca najprej s smradom pokonča,
potem se z ostrim kljunom loti svežega mesa.

ČETRTI BRAT

In te prsi, o moj bog, te bibave gmote,
kakor živo blato, vroče in brbotajoče od
strupenih plinov.

PRVI BRAT

Oh, in te oči, kot luknje v zemlji,
iz katerih mravlje mezijo velikanke,
in v svoji vnemi, od nosa do danke
pobirajo srbežnike in vso mrgolazen,
ki tod okoli gomazi – gliste, krastače,
pljučarje in kuščarje, pajke, ščurke,
gravže in smrdavže –
vse to mravlje pridno pobirajo
in nosijo nazaj, v očesne luknje.

DRUGI BRAT

In te riti, bog, kot majhni vulkani,
katerih izbruh je nevaren za ljudi –
če vse štiri bi izbruhnile naenkrat,
življenja več ne bi bilo na tej zemlji.

TRETJI BRAT

In če takšna spaka reče, da vredna je ljubezni,
s tem žali besede in njihov pomen.

ČETRTI BRAT

Kaj naj porečemo, mi, Narcisovi bratje,
ki ljubimo sebe bolj kot sami sebe,
in se te ljubezni nikoli ne nažremo –

PRVI BRAT

... večno smo se lačni, večno smo si lepi,
brez sebe ne moremo biti sebi sami.

DRUGI BRAT

Zato, punce, tiho! Ne žalite lepote ...

TRETJI BRAT

... in vsega žlahtnega, kar iz nje izhaja!

ČETRTI BRAT

Zginite v Tartar, v to črno luknjo,
kjer lahko grdoba vaša še komu ugaja.

Pride Hera.

HERA

Pojdite stran, vi gnide nagravnje,
izginite, težka muka vas je gledati.
Sicer vam dam za boljšo pesem temo –
zmaličena svoja boste opevali telesa.
To vam pravim jaz, boginja, jezna Hera.
Če slišali niste za mojo dobroto,
vprašajte druge, ki so jo spoznali:
Ino, Io, Semelo, Alkmeno,
Parisa, Peliasa in starca Tejreziasa,
Herakla, Kefala pa še boga Bakha,
in vsak od njih vam zlahka razloži,
da sem v dobroti pravična in kruta.
Kdor mojo dobroto zdrži, mora biti bog
ali vsaj junak. Vi prvo niste, slednje ste
še manj, zato še enkrat pravim:
izginite stran!
(Štirje Narcisovi bratje izginejo stran.)
In ve, dekline, tudi, izginite odtod!
Res ste zelo grde, o tem ni treba peti.
A če ste pošasti, bodite pošasti –

morite, žrite, trgajte črevesja.
 In če vam ta užitek lajša bolečino,
 sprejmite ga kot svoje zdravilo.
 Trpljenje in rod svoj imejte v časti.
 Samo ne tulite o nesreči svoji,
 o božanski zlobi, prikritem prekletstvu.
 Vas ne morem gledati, njih pa ne poslušati.
 Eno in drugo mi slabo voljo jača.
 Zdaj pa stran odtod, sicer bo zapela
 božanska gorjača.

(Štiri sestre izginejo stran.)

In jaz naj bi boginjo Hero pela?
 Hero kravjeoko, kraljico Neba?
 Zaščitnico žensk, čuvarko zakona?
 Kravo, ne kraljico, in žensko neumno!
 Koga naj ščitim, če sebe ne morem
 ne svojega zakona zaščititi?
 V moji postelji ležijo priležnice
 mojega moža. Njihovi pankrti se
 gostijo v moji hiši in kličejo – 'oče'
 velikega Zeusa. Oh, velik je, velik,
 res je največji, lažnivec, prevarant,
 prešuštnik, krivokletnik, lomilec
 neumnega ženskega srca. To, da smo
 neumne, je sveta resnica, a ni dokaz
 njegove veličine. Prej naše majhnosti,
 krhkosti in vere, da vse to sranje
 nek smisel ima. A sranje je sranje,
 in še enkrat sranje! Drugače se
 povedati ne da. Sranje na nebu in
 sranje na Zemlji. Kjerkoli je bog,
 tam je tudi človek, in kjer sta oba
 tam sranje vlada.
 Priznam, tudi sama nisem bila čista.
 Vročična, maščevalna sem spočenjala
 pošasti z bogovi, ki so že zdavnaj umrli.
 Bila sem zibelka in grob svojim otrokom,
 ki nikoli niso zrl v zvezde na obnebu.
 Blaznost sem pošiljala v razum junakov,
 da so pili kri lastnim otrokom in svoje žene
 kruto pobijali.
 Saj sem tudi sama bila blazna.
 Vsak bog je blazen.

In človek je blazen.

Ene same trohice razuma tu ni.

Res je, kar ta mali bog in trikrat pankrt
pravi: razum je kaznen tistim, ki si ga želijo,
ki lastno neumnost težko preživljajo,
pa naj gre za človeka ali za boga.

(jezna pavza)

No, če so stvari tako urejene,
lahko zadevo pripeljem do konca.

III. del
KUGA

HERA

(z globokim, mantrajočim, grlenim glasom, prepevajoče)

Tako

kot bom jaz
zaprla oči,
naj Sonce
prekrijejo
gosti oblaki,
naj nebo stisne
gmoto zemeljsko
v objem neznosen.

Naj zemlja,
zrak in voda
zapojejo
iz svoje globine
strašne melodije.

Vse, kar kriči,
naj zadnji krik spusti,
naj se blaznost,
ki žene življenje,
v dokončni grozi
razuma prebudi.

Naj človek
v lastnem truplu
odpre oči.

Misel jasna
naj gre nad ljudi,
ena in edina,
vsem ljudem na svetu
naj stisne čeljust,
ki je zdaj
razklenjena na šir.

Z zvenečim hropenjem
naj vsak glas obmolkne.

Tišino ukazujem, bog spi!

Zaspite tudi vi!

To je sveti spanec.

Naj se duh zaziba
v sapi plamena,
naj se spremeni,

enkrat za vselej,
 vse, kar se mora
 spremeniti.
 Kar bilo je glina,
 naj glina postane.
 Kar bilo je kamen,
 naj kamen postane.
 Voda v ogenj
 in ogenj v zrak
 in zrak v nič
 in v nikogar.
 Za vselej.
 Tišina.

Nekaj trenutkov tišine.

Zaslišijo se kratki udarci s palico. Pride slepi Tejrezias. S palico tipa po odru, se ustavi v nekem kotu ob zavesi in začne deklamirati v zaveso, kakor da bi bila oltar ali božje uho.

TEJREZIAS

Oooo, kralj zračnih prostranstev in podzemlja ...

HERA *z globokim moškim glasom*

Tukaj sem.

Tejrezias se obrne k njej in spet začne mahati s palico, hoče se ji približati. Hera se prestavi v drugi kot odra.

TEJREZIAS

... kralj zemlje in valovitega morja,
 ti, čigar grmenje pretresa Olimp,
 ti, pred katerim drhtijo duhovi in bogovi,
 nesmrtni oče matere (ti, ki si oče in mati) ...

HERA

Pretiravaš, Tejrezias. Tukaj sem.

Tejrezias se spet obrne proti njej in se ji hoče približati. Hera se premakne za njegov hrbet.

TEJREZIAS

... od tvoje jeze se trese ves svet.
 Zakaj si vetrovje osvobodil,
 zemljo zavil v oblake

in širino zraka napolnil
z vrtinci ognjenih brazd?

HERA *mu zašepeta v uho*
Tukaj sem.

TEJREZIAS
Vse je tvoja volja.
Usliši nas, o največji med bogovi,
usliši nas, o strašni, nepremagljivi,
veliki nesmrtnik, ki si krona etra ...

HERA
Zdaj pa dovolj, Tejrezias.

TEJREZIAS
Prosim?

HERA
Dovolj, sem rekla. Napačnega prosiš.

TEJREZIAS
Kdo pa je to? Kdo se igra z mojo slepoto? Mar nisem pravkar govoril z Zevsom?

HERA
Ne, nisi, Hera sem. Zevs nekje smrči.
Kaj hočeš?

TEJREZIAS
Ljudje so me prosili, naj pridem povedat, da je nebo pritisnilo zemljo v neznosen
objem ...

HERA
To vem.

TEJREZIAS
... in da nekakšna grdna mračna gmota namesto neba renči na ljudi. Vroče je. Že
trideset dni ni nobenega vetra. Zrak stoji.

HERA
Vem.

TEJREZIAS

Pravijo, da se prek pustih polj plazijo prestrašene kače in da lačna bolezen pobija pse, mačke, divje zveri in ptiče.

HERA

In kaj še pravijo?

TEJREZIAS

Da je vsa narava padla v mrtvico. Na pol razpadla trupla ležijo po cestah, njivah in gozdovih in zrak hranijo s smrtonosnim smradom. Niti mrhovinarji se ne dotikajo teh umetnin. Kuga, lakota, zločin in smrt so se naselili v mesta in v ljudi. Strašno je, boginja. Bolnik tepe bolnega, lačni sebe žrejo, revni ropajo in morijo revne. Vojaki so v vojni zoper sebe, in, ne boš verjela, mrtvi brcajo tiste, ki so napol mrtvi.

HERA

Verjamem ti, Tejrezias.

TEJREZIAS

Ljudje so mi rekli. Videli so z lastnimi očmi.

HERA

Kaj si še slišal?

TEJREZIAS

Slišal sem, da ljudje zmedeno plešejo ob skrivnostni glasbi, eni na pol živi, drugi na pol mrtvi. Da brez sramu ležijo goli vsepovsod in hropljavo zrejo v nebo. Da so vodnjaki polni mrtvih in še žejnih. Da tisti, ki od smrti beži, smrt drugje razglaša. Da trupla ležijo ob vhodih v svetišča. Tisti z več vere ležijo ob oltarju in si s slabotnimi rokami stiskajo vratove, da bi dihanje pregnali in s smrtjo samo pregnali smrtni strah. Zato sem prišel prosit pomoči od bogov. Če bogovi ne bodo pomagali ...

HERA

Tu smrt je zdravilo, drugo ne pomaga.

TEJREZIAS

O, velika boginja, kraljica nebes, Hera, kravjeoka, ki si smrtnim vedno bila ščit, pomagaj!

HERA

Pogumno, le pogumno, kmalu bo konec te grozne morije. In ti, Tejrezias, lahko greš z mojimi besedami pomirjat ljudi. Povej, velika Hera je obljubila, da bodo

kmalu vsi ljudje mrtvi. Tako ne bo treba
več jokati in stokati, pomoč tudi tokrat
bo prišla z neba. Pojdi zdaj, pojdi
povej jim to in v miru – umri.

Izrine Tejreziasa z odra.

Tako. Zdaj moram še Zevsa prebuditi. (*odide*)

IV. del
NIŽINA NEBA

OFF (*z različnih strani odra*): Oče! Oče! Oče! Oče! Oče! Oče!

ZEVŠ (*rahlo razkuštran, kakor da bi se pravkar zbudil*)
Kaj je zdaj? Kdo tam kriči?

APOLON
Mi kričimo, tvoji otroci!

AFRODITA
Nekaj se, spodaj, na Zemlji dogaja!

HERMES
Nikogar ni! Vse je tiho! V tišino vse je poniknilo.

ZEVŠ
Kako to – nikogar ni? Zadnjič, ko sem gledal, so neznosno mrgoleli.

ARES
No, zdaj poglej! Saj so tam, a spet, nikogar ni.

ZEVŠ (*gleda nekam dol, pod svoja stopala*)
Milijonov milijon ne more kar tako izginiti.

DIONIZ
Ležijo tam, negibno in tiho, kakor da jih nič več ne skrbi. Pa niso pijani.

ARES
In tudi vojne ni bilo.

APOLON
In ne suše.

AFRODITA
In poplave ne.

HERMES
O, gorje, gorje! Nič se ni zgodilo, a ljudje ležijo brez uma vsepovsod.

ZEVŠ
Saj nič ne vidim. Povsod so oblaki.

Pridejo Leto, Maja, Perzefona.

LETO

Zevs!

MAJA

Zevs!

PERZEFONA

Oče!

ZEVS

Ne kričite, ženske. Slišal sem že, da se spodaj nekaj dogaja z ljudmi.

LETO

Plesali so, kakor da bi bili blazni!

MAJA

Tepli so se, morili, drug drugega klali!

PERZEFONA

Jedli so se! Na ogenj se metali!

ZEVS

Otroci so mi rekli, da samo brezskrbno ležijo.

LETO

Zdaj ležijo! Prej so plesali!

ZEVS

Nič ne vidim. Kako je to mogoče, da so vsi ljudje, mimo moje volje, nenadoma zboleli, znoreli in zaspali. Tu je vsekakor prste vmešal bog ali pa nam kak sovražnik iz globokega podzemlja hoče kaj podzemnega sporočiti. Kje je Hera?

Pride Hera.

HERA

Tukaj sem. Kaj pa je? Zakaj ste vsi tako zaskrbljeni?

ZEVS

Nekaj se dogaja z ljudmi.

HERA

Ja, in? Od kdaj tebe skrbi za ljudi?

ZEVS

Od zdaj. Povej, si kaj slišala ali videla, medtem ko sem spal?

HERA

Videla sem slepega Tejreziasa, ki mi je rekel, da je slišal ...

ZEVS

Da? Da? ...

HERA

... da ljudje grozljivo trpijo in v groznih mukah umirajo povsod.

ZEVS

Res?

HERA

Res. In Tejreziasa so poslali, da te poprosi, da prenehaš s tem.

ZEVS

Da preneham – s čim? Saj jih nisem jaz pomoril!

HERA

Saj, tudi jaz sem mu rekla, da nisi ti.

ZEVS

To je pa res čudno. Saj se niso sami.

HERA

Saj se niso sami. Velika pomoč je prišla iz neba.

ZEVS

Govori, govori, kdo je? Kaj je naredil?

HERA

Jaz sem naredila.

ZEVS

Ti?

ARES

Ti, mati?

ATENA

Ne morem verjeti! Kakšna krava!

LETO

Zakaj? So kaj narobe naredili?

MAJA

So te užalili?

AFRODITA

Karkoli so zakrivili, lahko bi nas na posvet pozvala.

HERMES

Določili bi kazen v mejah razuma in jim zlili modrost v srca.

PERZEFONA

Zakaj, ljuba moja teta?

HERA

Zato, ker sem bila razočarana.

ZEVS

Prosim?

HERA

Kaj prosiš ti, pokvarjeni prasec! *(se razjoče kot žalostna in histerična ženska)* Zaradi tebe sem to naredila! Ker si mi lagal, ker si me varal! Srce si mi strl! In vse to skupaj nima nikakršnega smisla!

ZEVS

Kaj nima smisla?

HERA

Vse, kar je bilo ... kar smo govorili. Ti. In mi ... in oni ... Razen tega ... razen tega si ti sam to že enkrat naredil ...

ZEVS

Ampak, jaz sem takrat imel tehten razlog.

HERA

Jaz tudi! Moj je tudi tehten.

ZEVS

Ampak jaz sem pustil vsaj enega moškega in eno žensko, da se lahko človeški rod obnovi. Tako se to dela. Ne pa – vseh pobiti.

APOLON

In? Kaj bomo zdaj?

DIONIZ

Bog brez človeka ne more biti bog.

PERZEFONA

Lahko bi jih po stari šegi znova ustvarili.

ARES

Kakšna pa je ta tvoja šega?

PERZEFONA

Kamen je treba čez ramo vreči. Iz kamna bo zrasel novi človek.

ATENA

No, pa poskusimo. A ne, oči?

ZEVS (*odsotno*)

Probajmo, probajmo ...

PERZEFONA odide nekam izza odra in se vrne z malo večjim kamnom; trenutek tišine, potem Perzefona vrže kamen čez ramo; kamen trešči na tla; vsi se približajo kamnu in opazujejo.

APOLON

Nič.

ARES

Nič.

ATENA

Nič.

AFRODITA

Nič.

LETO

Nič.

MAJA

Nič.

HERMES

Še vedno nič.

DIONIZ

Nič.

ARTEMIDA

Nič.

ZEVS

Nič ne bo iz tega. (*odločno*) Otroci, prinesite od spodaj dvajset vreč navadne prsti.

APOLON

Zemlje? Kaj pa boš ...

ZEVS

Na novo bom smrtno bitje ustvaril. Naredi, kar ti pravim. Pelji brate in sestre dol in mi prinesite dvajset vreč navadne prsti.

Apolon, Artemida, Afrodita, Atena, Hermes, Perzefona in Ares odidejo z odra.

HERA

Oh, Zevs, oprostí ... hotela sem samo ...

ZEVS

Ne vem, kaj si hotela, ampak vem, kaj si naredila. Če mi ne bi bila sestra, bi iz tebe takoj naredil pošast.

LETO

Saj ti ne bi bilo treba.

MAJA

Pošast je že postala.

HERA

Sram naj vas bo, ve, male kurbice, riti ste zasadile v mojo posteljo in mi vzele mojega človeka ... hočem reči – moškega.

LETO

Ti nisi čisto pri pravi.

MAJA

Malo se ti meša.

LETO

To je normalno.

MAJA

Saj nismo na Zemlji.

LETO

Bogovi smo, vse delimo med seboj.

MAJA

Kar je tvoje, to je tudi naše.

LETO

In kar je naše, to je tudi tvoje.

HERA

To ni res! Kdor svojega nima, ta se s tujim baše!

ZEVŠ

In vse, kar je vaše, naše in tvoje, vse to je predvsem moja zasluga! Kaj si ti umišljaš, krava pohlepna? Kako pa misliš, da teče ta svet? Je najprej bil kaos in nikjer nikogar? In potem predniki, ki so nase vsak po svoje vlekli? A nisem jaz tisti, ki je vse to ukrotil in ves ta kaos lepo uredil? Človeka ustvaril, da nam himne poje, da nas spoštuje in nas svojim življenjem kratkočasi? Ti pa si, z enim zamahom, vse uničila!

Hera se umakne v kot; pridejo otroci, vsi rahlo zadihani.

APOLON

Prst je tu.

ARES

Vseh dvajset vreč.

HERMES

Težke so.

AFRODITA

Težke so zares.

DIONIZ

Mar je človek bil tako težak?

ATENA

Saj to ni človek, to je surovina.

ARTEMIDA

Težko mora biti, da bo krepak.

PERZEFONA

Tu ni samo človek. V tej prsti sta življenje in smrt.

ZEVŠ

Kaj govoričite? To je prst navadna in v njej še ni trohice življenja. Stresite vse tukaj, tako da se lep hribček naredi. Potem bom, s pomočjo božanskega semena, naredil, da človeško bitje spet zaživi. Ta zemlja je tudi naša mati (*Heri,*) zato, sestra, pojdi nekam stran, da mi ne boš pozneje govorila, da si me gledala, kako lastno mater fukam. In vi tudi, pojdite drugam. Za to nalogo moram biti sam.

Vsi odidejo; Zevs ostane sam; sleče se do golega, se povzpne na kupček zemlje in na vrhu naredi luknjo; potem se uleže na zemljo, vtakne tiča v luknjo in začne migati.

ZEVŠ

Uh, oh, ah ... (*vedno hitreje*) Uh, oh, ah ... Uh, oh, ah ... Uh, oh, ah ... Uh, oh, ah ... (*po določenem času*) Aaaaaaaaaaaaaaaaaah!

Vsi bogovi pridejo nazaj na oder; Zevs nepremično leži na kupčku zemlji.

APOLON

Oče?

ATENA

Oče?

HERMES

Kaj se je zgodilo?

LETO

Je vse v redu s tabo?

AFRODITA

Pustite ga! Mogoče še ni končal.

Zevs dvigne glavo, ki je umazana od prsti.

MAJA

Kaj se je zgodilo?

ZEVS

Nič.

MAJA

Nič?

PERZEFONA

Nič?

ARES

Nič?

DIONIZ

Nič?

ARTEMIDA

Nič?

HERA

Nič?

ZEVS

Nič. Ni mi uspelo.

HERA

Kaj to pomeni – ni mi uspelo?

LETO

Saj si Zevs!

MAJA

Zevs ne more reči: ni mi uspelo.

ZEVŠ

Ni mi uspelo.

PERZEFONA

Čakaj, čakaj, to ne more biti. Morda je zemlja napačna.

AFRODITA

A je bila preveč suha?

MAJA

Je bila preveč vlažna?

ARTEMIDA

Mogoče kaj manjka.

ZEVŠ (*se jezno usede na kupček, ves umazan od prsti*)

Nič ne manjka! Ni mi uspelo! Ne morem ... Ne zmorem ... (*jokavo*) Kakor da ...

Zevs ... ne bi bil več ... Zevs ...

HERA

Kakor da ...

LETO

... Zevs ...

MAJA

... ne bi več ...

PERZEFONA

... bil Zevs ...

APOLON

Oče, ti se šališ!

HERMES

Ta šala ni slana.

ARES

Oče, strašiš nas.

DIONIZ

Če ti nisi več ti, kdo smo potem ... mi?

Leto pomaga Zevsu, da vstane z zemlje.

LETO

Čudno. Smrdiš.

MAJA

Kako smrdi? Saj bog ne more smrdeti.

LETO

Smrdi, smrdi.

APOLON (*se povoha*)

Jaz tudi smrdim.

Vsi se začnejo vohati in ovohavati.

AFRODITA

Uuuuuf, kako smrdi.

ATENA

Res smrdi.

PERZEFONA

Vsa smrdim po prsti.

ARTEMIDA

Po trohlem.

HERMES

Zatohlem.

ZEVS (z rokami pokrije svoj obraz; zahlipa)

ARES

Hej, on zdaj zares joče ...

ATENA

Oče?

HERMES

Oče?

APOLON

To presega meje mojega razuma.

DIONIZ

To je onkraj vsega. Najprej ta smrad, nato sramotne solze.

HERA (*ga objame*)

Še vedno si Zevs in Zevs boš ostal. Tega nihče ne more spremeniti. Pomiri se, spočij se, naberi si moči, potem se bo vse nanovo uredilo. Umreti je sramotno, to sam dobro veš, in ta sramota človeku pristoji.

ZEVS

O, ljuba sestra, o, ti bitje drago, sploh se ne zavedaš svojega zločina. Ljudje so nas peli, ljudje so molili, ljudje so nam gradili Olimp s svojim petjem in na njem dvorec, v katerem je zvenela lira mehka. V njihovih glasovih je odmevalo nebo, jaz pa sem odpeval kot strela gromoglasna. Zdaj je vse tiho in jaz se izgubljam v tej tišini strašni.

(vsi utihnejo)

LETO

Če si želiš, lahko ti še nekaj odigram, zgodbo povem o tvoji strašni slavi.
Alkmeno, Kalisto ...

MAJA

Danajo, Europo ...

ATENA

Ledo, Lamio ...

PERZEFONA

Talio, Tajgeto ...

AFRODITA

... število je neskončno.

ARTEMIDA

Lahko me tudi kar tako posiliš, če bi ti to vrnilo dobro voljo ...

ZEVS

Ne, hvala, otroci ...

(dolga pavza)

HERMES

Meni je dolgčas. Malo bom zaspal. *(odide)*

ARES *(čez nekaj časa)*

Jaz sem lačen. Po trebuhu mi kruli. *(odide)*

DIONIZ *(čez nekaj časa)*

Jaz sem žejen. V grlu imam sušo. *(odide)*

MAJA *(čez nekaj časa)*

Mene vse srbi. *(odide)*

LETO *(glasno kihne)*

Uuups, oprostite ... Izgleda, da sem se malce prehladila ... *(odide)*

ATENA

Mene boli glava. *(odide)*

ARTEMIDA

Zraka ni. Grem malo dihati. *(odide)*

AFRODITA

Res je čudno. Slabo se počutim. *(odide)*

APOLON *(sočutno potrepnja Zevsa po rami; odide)*

HERA

Mene križ boli. *(vstane, za hip gleda Zevsa, potem odide)*

ZEVS

Zdaj bi rad umrl od neznosne sramote.

Srce čutim, globoko v sebi,
ves drhtim od srčnega bobnenja.

O, smrt, ti čudno bitje,
ki si zmožno večnega življenja,
želim si zdaj tvojega objema!

Dotakni se tudi mojega srca!

Umiri ga! Rad bi nehal peti!

A pojem naprej!

Kakor da bi sam iz sebe stopil
in na mojem mestu poje nekdo drug.

Močni glasovi, mimo moje volje,
vrejo iz mene kakor močna reka,
ki se z nebes zлива v zemeljsko klet.
Žalost, ki jo pojem, ni v meni zrasla.
V meni raste neki novi bog.

(pavza; potem pa s solznimi očmi zakvaka kot žaba; zamuka kot Io; solze tečejo; zakriči kot Nioba; solze tečejo; zagaga kot raca; solze tečejo; zatuli kot volk; solze tečejo; potem začnejo počasi vreti različni glasovi in zvoki, kakofonija, ki narašča, kot da bi zares gorska reka tekla; solze tečejo; in končno zrasejo do kulminacije, kot slap, ki pada z nebeške višine dol, na kamne in suho zemljo)

KONEC

